

Inlämningsuppgift 9 Civil 6

De goda vännerna Minka, Kalevi och Holger har länge planerat en minnesvärd vandringsresa uppe i Lappland. För att lyckas ta sig hela vägen upp till norra Finland har vännerna fått låna Kalevis morföräldrars paketbil. Paketbilen är från 80-talet och har redan för länge sedan passerat sina bästa dagar. "Kör inte alltför hårt med bilen och använd växeln försiktigt" säger morfar då han lämnar över nycklarna. Eftersom vännerna inte fått tag på en annan bil åker de självsäkert iväg med den gamla och skakiga paketbilen. "Den har ju fungerat bra hittills, knappast uppkommer det problem nu heller" funderar Kalevi. Vännerna har även planerat paddla nerför en fors i Lappland. För detta ändamål har de fått låna Pales dyrbara och splittrerna kajak. Kajaken är speciellt värdefull eftersom den är gjord i norra Sibirien och dess försäljningspris är cirka 30 000 euro. Pale lånar motvilligt ut sin kajak. Holger, som lyckats övertyga Pale om sina paddlingskunskaper, tackar för lånet och virar hastigt fast kajaken på paketbilens tak.

Då vännerna precis passerat Siikalatva ser Minka i bakspegeln hur kajaken faller ner från paketbilens tak, först flyger den upp i luften och med ett duns faller den sedan ner på marken. Kalevi tvärbromsar, lägger på nödblinkers och vännerna springer ut på vägen för att se vad som hänt kajaken. Kajaken har gått itu. Minka, som hela tiden varit rädd att något skall hända Pales kajak, brister ut i gråt och stapplar ut på vägen. Då råkar hon bli överkörd av en cyklist, som tränat med så hård fart att han varken sett den stannade bilen, kajaken mitt på vägen eller den gråtande Minka.

Eftersom vännerna befinner sig mitt i skogen beräknar Kalevi att Minka inte kommer att klara av sina skador om de stannar för att vänta på en ambulans. Därmed bär han den medvetlösa Minka in i paketbilen och börjar köra med full hastighet emot Uleåborgs sjukhus. Han kommer dock inte långt, eftersom paketbilen börjar ryka och hastigheten sakta men säkert minskar tills paketbilen inte alls mer går framåt. "Inte det mest optimala tillfället för paketbilen att säga upp sitt kontrakt..." funderar Kalevi samtidigt som han ringer 112. En ambulans råkar vara på närområdet och Minka skjutsas vidare till sjukhuset. Där vaknar hon till med ett brutet ben, ett stort sår i ansiktet samt en lindrig hjärnskakning.

Efter att vännerna återhämtat sig från dessa dramatiska händelser tar de tåget tillbaka till södra Finland. Där möter de en fruktansvärt arg Pale som fått höra att hans kajak förstörts. Han kräver att Holger skall betala ersättning om 30 000 euro för den söndriga kajaken och 5 000 euro för lidande, eftersom han nu inte kan delta i kajakpolos SM-tävlingar nästa helg. Holger tycker detta verkar oskäligt, speciellt då han inte vetat att kajaken varit så värdefull. Minka i sin tur är mest lättad att det inte hände något värre och är inte så intresserad över någon ekonomisk ersättning. Holger, som är så förstörd över sitt eget ersättningsansvar, uppmanar dock Minka att ta reda på ifall hon har möjligheter att få ersättning för sina skador. Kalevis morföräldrar är även ledsna över att deras paketbil förstörts under resan. Kalevi, som är en fattig studerande, tycker dock att han inte borde vara skyldig att betala något eftersom han bara försökt rädda Minkas liv.

Ge din rättsliga bedömning i ljuset av fallets fakta.

Inlämningsuppgift 9 Facit

Fallet handlar om utomkontraktuellt skadeståndsansvar och därmed tillämpas skadeståndslagen (SKL). (0,5 p) För att skadeståndsskyldighet skall uppkomma, krävs det en ersättningsgrund, orsakssamband och en ersättningsgill skada (s. 341). (0,5 p) Enligt SKL ersätts person- och sakskador samt lidande (s. 345).

Enligt huvudregeln ska man ersätta en skada som man uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakat. (0,5 p) I fallet har Holger virat kajaken hastigt på paketbilens tak, dvs. han har försummat den omsorg som var och en ska visa i fråga om andra människors egendom (s. 342). (0,5 p) **Holger har handlat oaktsamt och blir därmed skadeståndsskyldig gentemot Pale för skadan på kajaken.** (0,5 p)

Enligt huvudregeln tillämpas principen om full ersättning i skadeståndsrätten (s. 373). (0,5 p) Enligt SKL skall det i skadestånd betalas det belopp som behövs för att försätta den skadelidande i samma ekonomiska läge som hen skulle ha varit, om skadan inte hade inträffat. (0,5 p)

Undantagsvis kan skadeståndet jämkas pga. medverkan. I rättspraxis har det ansetts att exceptionellt värdefull egendom ska behandlas så att också utomstående är medvetna om egendomens värde. (0,5 p) I fallet är kajaken värd 30 000 euro. **Eftersom Pale inte nämnt detta till Holger, kan en del av ersättningen utebli på grund av reglerna om medverkan** (s. 377). (0,5 p)

Enligt SKL ersätts lidande som orsakats i samband med olika former av personella kränkningar samt då någon närstående mist livet. (0,5 p) I fallet yrkar Pale ersättning för lidande då han inte kan delta på kajakpolos SM-tävlingar. Detta uppfyller inte kraven för ersättning för lidande. (0,5 p) **Därmed är Holger inte skyldig att betala 5 000 euro i ersättning för lidande.** (0,5 p)

Till följd av personskador ersätts enligt SKL sjukvårdskostnader. Därtill ersätts även sveda och värk och andra tillfälliga men (s. 345). (0,5 p) I fallet har cyklisten orsakat Minka personskador då han kört över henne. Det existerar därmed ett orsakssamband (skadan skulle inte ha skett om cyklisten inte kört över Minka), ersättningsgrund (cyklisten handlade oaktsamt då han körde med så hög hastighet att han inte såg Minka) samt en ersättningsgill skada (personskada). (0,5 p) **Därmed blir cyklisten skadeståndsskyldig gentemot Minka för personskadorna.** (0,5 p)

Enligt SKL skall sakskador som orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet ersättas. (0,5 p) Till följd av en sakskada ersätts direkta kostnader och förlorad bruksnytta. I fallet har Kalevi kört med maximal hastighet med den gamla paketbilen, fastän morfar speciellt påpekat att det inte ska göras. **Kalevi har därmed handlat oaktsamt.** (0,5 p) I vissa situationer uppkommer dock inte ersättningsansvar fastän skadan orsakats uppsåtligen. Nödrätt berättigar till att offra en förmån av mindre värde för att rädda en förmån av större värde (s. 343). (0,5 p) I detta fall kan det argumenteras både för och emot att nödrätt blir aktuell. (0,5 p för argumentation om nödrätt skall tillämpas eller ej och 0,5 p för slutsats. Skribenten kan antingen argumentera för att Kalevi borde ringt 112 redan i Siikalatva och att nödrätt därmed inte blir aktuellt. Å andra sidan kan skribenten argumentera för att nödrätt blir tillämplig, eftersom Kalevi offrat paketbilen för Minkas liv.)

OBS! På fallet tillämpas inte trafikförsäkringslagen. Enligt huvudregeln ersätts person- eller egendomsskada som orsakats av att ett motorfordon har använts i trafik. Undantagsvis ersätter försäkringen inte skador som orsakats på motorfordonet själv eller på fordonets egen last (med undantag från passagerarnas personliga bruksföremål). Eftersom kajaken är fordonets last blir trafikförsäkringslagen inte tillämplig.